

Collega's, studenten, vrienden van de VUB,

“Education is the most powerful weapon which you can use to change the world.”

Velen zouden dit gezegd kunnen hebben, maar het citaat is van een ere doctor van onze universiteit: Nelson Mandela.

Het citaat is de VUB op het lijf geschreven.

Ook wij willen met ons universitair onderwijs, met ons wetenschappelijk onderzoek en met onze academische inzichten de wereld waarin we leven veranderen.

Het streven naar verandering lag aan de basis van de stichting van de vrije universiteit door de man die we daarnet hebben gehoord: Pierre-Théodore Verhaegen.

En ik wil hier graag nog eens benadrukken dat de VUB-geschiedenis niet begint in het academiejaar 1969-70, maar wel in het jaar 1834.

Onze wortels zijn de Verlichting, het Vrij Onderzoek en de Vrije Mens.

Onze geschiedenis loopt – op een paar jaar na – volledig samen met de geschiedenis van België.

Een verschil is wel dat de vrije universiteit gesplitst is en België niet. Een ander verschil is dan weer dat de twee helften van de universiteit veel beter overeenkomen dan de bovenste en de onderste helft van ons land.

Mesdames et messieurs les représentants de l'ULB: je vous remercie pour la coopération entre nos 2 universités.

Je suis persuadé que dans l'avenir le trait d'union entre nos 2 universités - qui est le libre examen - se renforcera encore, même si l'atmosphère sur le terrain politique nous fait croire l'inverse.

Samen met de ULB - in aantal meer dan de helft, dat moet ik toegeven – samen met de ULB heb ik als rector twee prachtige feesten kunnen meemaken, in het hart van de hoofdstad, op het Paleizenplein voor het Koninklijk Paleis.

De Nacht van de Verlichting, velen onder u waren er ook bij.

Tijdens de eerste Nacht van de Verlichting hebben we 175 jaar ULB-VUB gevierd, tijdens de tweede Nacht 180 jaar, met telkens in één beweging de viering van eerst 40 en dan 45 jaar

autonome VUB. Dergelijke verjaardagen zijn belangrijk en het vieren ervan is nog veel belangrijker.

Want zo houden we de band met onze voorgangers en met hun gedachtegoed levend. Zo zorgen we ervoor dat de kracht van het verleden ook de motor van de toekomst is.

Because not only is our history as long as that of Belgium, we have always been able to influence the societal evolutions of our country.

And I will limit myself to a few examples from our recent history as an autonomous university.

We are – both in Belgium and far beyond our borders – known as the university that has permanently changed the beginning and end of life.

Herman Tournaye has made that point eloquently clear here earlier.

Those with a desire to have a child, as a couple or alone, no longer have to bow to medical obstacles.

VUB has been a pioneer in this issue, with a string of new methods that are currently used across the globe.

For those who are involuntarily pregnant, we have played an instrumental part in legalising abortion.

Again, the common reasoning was: self-determination.

Just as one must be able to decide if and how to end one's life.

VUB oncologist Wim Disterlmans was the driving factor in making Belgium an international signpost.

We hebben op zoveel domeinen een gezaghebbende stem.

Neem nu de strafuitvoering, en nu ik maak ik een sprong naar onze criminologen.

Met Sonja Snacken en de groep rond haar heeft de VUB altijd geijverd voor een humaan strafuitvoeringsbeleid, vaak tegen de stroom in.

De visie en de inzichten van onze criminologen zijn altijd gebaseerd geweest op gedegen en tegelijk baanbrekend onderzoek.

Het heeft Sonja Snacken de excellentieprijs van het FWO opgeleverd, de zogeheten Vlaamse Nobelprijs.

Nog een voorbeeld: duurzaamheid.

Op onze campus reden al elektrische auto's rond toen haast niemand erin geloofde.

Wijlen Gaston Maggetto was een rasechte pionier, de fakkel is nu overgenomen door een multidisciplinaire onderzoeksgroep die de mobiliteit van de toekomst mee bepaalt en die hiervoor mee de technologie ontwikkelt.

Want zeggen wat er moet gebeuren is relatief eenvoudig.

Maar ervoor zorgen dat dingen ook kunnen gebeuren, da's al heel wat moeilijker en dat is nu net wat wij doen.

Ik sluit mij in dit opzicht graag aan bij Milton Friedman:

"The role of intellectuals is to develop alternatives to existing policies, to keep them alive and available until the politically impossible becomes politically inevitable."

Universiteiten kijken niet alleen naar de problemen van vandaag, maar ook naar de mogelijkheden van morgen.

Van stamcelonderzoek tot elementaire deeltjesfysica,

van historische kritiek tot kritische criminologie,

in alle faculteiten en in alle onderzoeksdomeinen, laten we ons leiden door de feiten, maar telkens met een hoger doel:

de vooruitgang van de mens.

Het is deze ochtend uitgebreid ter sprake gekomen.

We hebben in de aanloop naar dit congres de grootste zelfbevraging ooit georganiseerd.

Was dat dan nodig, want tonen de voorbeelden die ik net aanhaalde niet voldoende aan dat we een sterke identiteit hebben?

Misschien wel, maar naar mijn aanvoelen is ons verhaal een beetje te veel als een automatische piloot geworden,

iets wat we wel altijd zeggen, maar niet meer zo doorleefd ervaren als vroeger.

We zijn de jongste jaren enorm gegroeid.

We hebben bijna 15.000 studenten, wie had dat tien jaar geleden durven denken.

We hebben een halve nieuwe campus in de steigers staan, met het project XY als blikvanger.

Ons onderzoek is nooit zo succesvol geweest en dat geldt ook voor onze valorisatie.

We zijn dus een groeiuniversiteit.

Stijgende studentenaantallen, vierkante meters, outputindicatoren, het zijn cijfers die bij een groeiuniversiteit horen.

However, growth, means we attract scores of students, also international students, who chose the VUB, not because of philosophical reasons, but for numerous other, equally valid reasons.

The same goes for new staff members.

I think we must be able to share our values with these groups.

And that is why the story behind these growth numbers is as important as the numbers themselves.

We must therefore have the courage to take a good hard look at ourselves in the mirror.

And that is exactly what we are doing, with the survey, with the interactive workshops, with this conference.

Wat betekent vandaag de V van vrij onderzoek, van vrij denken.

De U van universitair onderwijs, van wetenschap en de B van Brussel, de internationale en superdiverse hoofdstad die onze omgeving is.

En hoe kunnen we als VUB enkele unieke troeven uitspelen, eigenschappen die ons op een positieve manier onderscheiden van andere universiteiten?

Ik zie alvast twee grote opportuniteiten die eruit springen.

Vrienden,

Als we kijken naar de wereld vandaag, dan kunnen we alleen maar vaststellen dat onze stad, Brussel,

dat ons land en Europa, dat de hele wereld tegen een razendsnel tempo aan het veranderen is.

Tendensen die de voorbije decennia al wel eens de kop opstaken, zijn nu plots alomtegenwoordig.

Negatief gesteld zou je kunnen zeggen dat alles in crisis verkeert. Europa is in crisis, de Unie staat ter discussie, de vluchtelingencrisis zorgt voor polarisering en populistische reacties, religieus extremisme heeft tot extreme uitbarstingen van geweld geleid, ook in onze eigen stad.

Wat is gebeurd, is vreselijk, maar het is nog erger dat niemand het heeft kunnen voorkomen.

En daarmee bedoel ik niet de politiediensten, maar heb ik het over de maatschappelijke ontsporingen die de voedingsbodem zijn voor wat we vandaag meemaken.

Negatief gesteld zou je kunnen zeggen dat er geen kompas meer is, dat je de luidst schreeuwende alleen maar tot zwijgen kan brengen door zelf nog luider te schreeuwen. Een wereld kortom waarin de rede en de redelijkheid ver te zoeken is.

En deze wereld, collega's, deze wereld gaat niet meer weg.

Zoals vroeger wordt het nooit meer.

En eigenlijk is dat niet erg.

Want je kan de nieuwe wereld ook op een andere manier beschrijven, niet negatief zoals vandaag al te vaak gebeurt,

maar net positief, waarbij we de nieuwe mogelijkheden zien die met de veranderingen gepaard gaan.

En de nieuwe rol voor de universiteiten – en dan in de eerste plaats onze eigen universiteit – in die veranderende samenleving.

Tijdens de gesprekken die aan dit congres voorafgingen heeft de voorzitter van de universitaire associatie die we samen met de Erasmushogeschool vormen, iets gezegd dat me getroffen heeft. Caroline Gennez zei dat wij een voorsprong hebben op de andere universiteiten, omdat wij nu al met die nieuwe wereld verbonden zijn.

De nieuwe wereld manifesteert zich vandaag immers al volop in de grootstad die Brussel is. Vlaanderen zal net zo goed verbrusselen, om het zo te zeggen, maar de veranderingen verlopen er trager.

Als universiteit van de hoofdstad staan we op de eerste rij om aan de slag te gaan met meertaligheid, met internationale netwerken, met superdiversiteit, met immigratiestromen ook – denk aan wat Mohammad Salman daarnet gezegd heeft.

Wij weten eerder dan anderen waar de veranderende samenleving nood aan heeft, en hoe we daar zelf met een interdisciplinaire aanpak een antwoord op kunnen bieden.

Onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening lopen steeds meer in elkaar over. Dus als we voluit de universiteit van een internationale, superdiverse grootstad worden, zal onze identiteit een nieuwe invulling krijgen, helemaal in lijn met onze wortels in de Verlichting, en helemaal georiënteerd op de toekomst.

De toekomst waarvan de contouren hier in Brussel nu al zichtbaar zijn.

De rest van het land zal alleen maar kunnen volgen.

Een tweede opportuniteit die er voor mij uitspringt – en die aansluit bij de keuze om voluit de grootstedelijke universiteit te zijn – is die van ons toekomstgericht onderwijs.

Want de veranderende wereld heeft drastische gevolgen voor de arbeidsmarkt.

Meer dan 60 procent van de huidige jobs zal verdwijnen – Bram Vanderborcht weet er alles van - maar ook hier stel ik het liever positief: de meeste jobs van morgen bestaan vandaag nog niet.

En daarom moeten studenten de universiteit verlaten met méér dan louter een diploma.

We moeten ervoor zorgen dat de VUB meer is dan studeren alleen en dat onze studenten de kans krijgen om vaardigheden te ontwikkelen die hen succesvol zullen maken, wat ze later ook doen.

Met onze onderwijsvisie hebben we de sleutel op de toekomst in handen.

Waar kan je beter studeren dan aan een universiteit die van haar studenten redelijk eigenzinnige individuen maakt,

individuen die zich engageren voor een duurzame humanistische maatschappij, die wereldburgers worden, die een vrije onderzoekende houding ontwikkelen en die meer dan voorbereid zijn op hun professionele loopbaan.

Door onze campussen op mensenmaat,

door de interactie met onze professoren en docenten,

door de unieke persoonlijke benadering kunnen we dit ook echt waarmaken.

The world of tomorrow needs committed citizens with a broad vision, who can take on the role of inspirational leaders, who connect and who place the individual, each and every individual, central.

We will train these people.

Zoals we dat ook in het verleden hebben gedaan, zullen we dat ook morgen doen, met meer dan ooit het besef dat de VUB het verschil maakt.

Omdat we het verschil willen maken en omdat ze het verschil kunnen maken.

En o ja, we hebben zopas ook nog een verschil van 8.848 meter gemaakt.

Hier ziet u ons VUB-wapenschild wapperen op het dak van de wereld, op de Mount Everest.

Ik dank u.